

General Petre Nicolae Matei

Prof.dr. Cornel Mărculescu¹

GENERAL DE BRIGADĂ PETRE NICOLAE MATEI (1897 -?) — UN DÂMBOVIȚEAN AJUNS PRIMAR AL ORAȘULUI VĂLENII DE MUNTE

S-a născut la 11 iulie 1897, în satul Mărunțișu-Tomșani, comuna Costeștii din Vale, județul Dâmbovița, în familia unor simpli muncitori agricoli, Niculae și Marghioala Petre, având încă patru frați: Mihai Petrescu, Gheorghe Petrescu (ambii fiind simpli muncitori agricoli în Costeștii din Vale), Constantin Petre (învățător la Școala

nr. 1 din Târgoviște) și Aristina Mărculescu, rămasă văduvă la 47 de ani în aceeași comună natală. S-a căsătorit la 23 aprilie 1922 cu Lucreția Rigu, fostă învățătoare rămasă infirmă ulterior (surditate bilaterală), având împreună un copil, pe Constantin Valeriu Petre (născut la 11 iunie 1923), devenit ulterior doctor medical la Circa sanitară din Valea Călugărească.

A urmat Școala Primară în satul natal Tomșani, comuna Costeștii din Vale, județul Dâmbovița, iar ulterior, a fost admis cu examen în clasa I la Liceul Sfinții Petru și Pavel din Ploiești. Pentru a se putea întreține, Petre Nicolae Mihai s-a angajat la diferiți negustori și proprietari, iar începând din clasa a III-a, deja acorda meditații la diferite materii și era bibliotecar în cadrul Liceului, având astfel asigurată casa și masa la internatul liceului. La sfârșitul studiilor liceale de șase clase, datorită intrării României în Primul Război Mondial (1909-1916, Petre Mihai a intrat în 1916 la Școala Militară de Artilerie, Geniu și Marină din București (1916-1917), fiind clasificat pe locul 91 din 214 elevi. Definitivarea studiilor pentru clasele a VII-a și a VIII-a, le-a finalizat în particular între anii 1924-1925, când era deja ofițer-locotenent. De asemenea, între anii 1922-1923, căpitanul Petre Matei a urmat și absolvit Școala Specială de Artilerie, iar în 1934, a urmat la Sibiu, Cursul Informații pentru gradul de maior, dar și la Centrul de Instrucții Artilerie din București (1928). În plus, a mai urmat diferite școli: observatori din balon (1919), transmisiuni, topografie, Școala de tragere Mihai Bravu (1929).

După absolvirea Școlii de Artilerie, Geniu și Marină, tânărul elev-plutonier Petre Matei a fost repartizat la Regimentul 19 Obuziere începând cu 10 aprilie 1917, comandat de colonelul Victor Miculescu, iar după avansarea la gradul de sublocotenent la 1 iunie 1917, a devenit ofițer subaltern în Bateria a II-a, comandată de căpitanul Octavian Georgescu, iar ulterior, a activat în Statul Major al Regimentului ca ofițer cu operațiile. Ulterior absolvirii Școlii Militare de Artilerie, a participat împreună cu Regimentul 19 Obuziere la Campania din 1917, în luptele de la Nămolosa, Valea Siretului și Mărășești.

În anul 1919, Petre Matei a absolvit al treilea Școala de Observatori în Balon, fiind caracterizat de către comandantul Corpului de Aerostație, astfel: „Prezentat primul la începerea școlii, a urmat-o cu o conștiințiozitate și hotărâre instructivă, dând rezultate excelente. Nu-i lipsește nimic, nici din curaj, nici din rezistență în ascensiuni, nici din exactitate în observație. A prezentat lucrările la timp și bine executate, se caracterizează ca un foarte bun observator”.

În perioada noiembrie 1919 – octombrie 1921,

locotenentul Petre Matei a comandat Bateria a IV-a din cadrul Regimentului 19 Obuziere, dar a fost și ofițer adjutant al regimentului, fiind caracterizat de colonelul Victor Mircescu, comandantul acestuia, ca fiind „*inteligent, având toate calitățile unui prea bun ofițer, cu o educație militară aleasă, fiind foarte disciplinat, îndeplinind toate însărcinările ce i se încredințează, cu foarte multă pricepere, râvnă și devotament, fiind unul dintre cei mai buni adjutanți ai mei*”. La 1 noiembrie 1921, a fost mutat în cadrul Regimentului Care de Luptă, pentru a comanda un blindat, însă, la Târgoviște nu a stat decât două luni, până la 10 ianuarie 1922, fiind caracterizat de către colonelul Predescu, comandantul Regimentului Carelor de Luptă, astfel: „*Spirit organizator, tăcut, dar muncitor, fără odihnă când este vorba de serviciu, disciplinat, modest și foarte ascultător, acestea sunt însușirile ce caracterizează un bun ofițer și un excelent viitor comandant*”. Revenit în cadrul Regimentului 19 Obuziere (10 ianuarie 1922 – 30 octombrie 1931), locotenentul Petre Matei a comandat bateria de specialitate, a format specialiști în cadrul bateriei chiar din rândul celor care nu aveau destule calități, a participat la instrucțiile divizionului, ale Regimentului și la Manevrele Diviziei, a participat la conferințele și aplicațiile Regimentului, a condus în cadrul regimentului diferite piese de teatru și reprezentații artistice, a înființat un atelier de reparat materialul telefonic, la aplicațiile de teren a îndeplinit funcția de comandant de baterie și comandant de divizion, a ținut în cadrul unui regiment de infanterie (la solicitarea comandantului acestuia), cursul de „*Observație, Informații, Legături și Transmisiuni*”, fiind caracterizat elogios de către toți comandanții pe care i-a avut Regimentul.

Începând din noiembrie 1931, căpitanul Petre Matei a fost încadrat în Regimentul 19 Artilerie, în cadrul căruia a comandat Bateria a 4-a, dovedindu-și calitățile de comandant de unitate, a fost ajutorul comandantului Școlii de Instrucție, a prezentat soluții tehnice și tactice în cadrul Școlii Ofițerilor de corp, a continuat să predea cu competență, metodică și pedagogie la Școala Reangajaților, cursul de „*Tragerile Artileriei*”, a luat parte cu bacteria sa la toate categoriile de instrucție, a fost arbitru la instrucția de luptă a bateriei sale, a imaginat și realizat un tun de proporții reduse pentru instruirea servanților în cameră la masa cu nisip, a calculat și întocmit tabele practice pentru deducerea corecțiilor la tun, care reduceau cu 1/3 timpul necesar calculului prin metodele cunoscute, a organizat ședințe practice în teren privind instrucția ofițerilor în ceea ce privesc tragerile indirecte cu mitraliera, s-a distins în organizarea și pregătirea exercițiilor ce s-au executat în teren cu infanteria, precum și

cu îndrumarea instrucției de luptă prin aplicarea judicioasă a instrucțiilor de arbitraj, fiind apreciat de către colonelul Georgescu, comandantul Regimentului 19 Artilerie, ca fiind „*un eminent ofițer de artilerie, pasionat pentru cariera ce a îmbrățișat, un desăvârșit comandant de baterie, foarte bine pregătit și pentru comandă de divizion*”. A urmat cu succes în 1932 Cursul de pregătire al Ofițerilor Superioari, absolvindu-l cu media 7.08, unde a dovedit solidele sale cunoștințe și buna sa pregătire militară. De asemenea, a participat la Școala Ofițerilor în Corp, unde lucrările sale au fost foarte bine apreciate, riguros documentate și susținute, fiind caracterizat și apreciat în foaia calificativă pe anul 1934 de generalul Petre Dumitrescu, comandantul Diviziei 13, ca fiind „*un emerit ofițer de artilerie, cu solide cunoștințe de specialitate, dar și a celorlalte arme, perfect format ca educație și disciplină, și care a dovedit în calitate de comandant al bateriei de specialitate, o cunoaștere desăvârșită a meseriei, un spirit inovator și o metodă excelentă în pregătirea unității sale*”.

La data de 1 ianuarie 1935, căpitanul Petre Matei a fost detașat din Regimentul 19 Artilerie la comandamentul Diviziei 13, iar începând cu 1 aprilie 1935, a fost mutat definitiv în cadrul diviziei, unde a condus Serviciul Armament și Muniții (până în octombrie 1936), reușind să pună în ordine toate lucrările biroului, a luat parte activă la pregătirea și executarea lucrărilor pentru Școala Ofițerilor Superioari de la comandament, a urmărit în permanență buna întreținere a armamentului de toate categoriile, a organizat și supravegheat construirea poligonului de tragere al garnizoanei, după noul tip prevăzut în regulamentul tragerilor infanteriei, a fost întrebuințat și ca șef al Biroului I din Stat Majorul Diviziei, fiind apreciat laudativ de colonelul Ștefănescu, Șeful de Stat Major al Diviziei, ca fiind „*un camarad excelent, cu însușiri sufletești deosebite, preocupat permanent cu lucrările biroului său, modest, cu un caracter calm și cu deosebite calități pentru studii aprofundate, un excelent ofițer cu care artileria se poate mândri ce se remarcă prin priceperea și puterea sa de muncă*”.

După ce pe parcursul anului 1936, maiorul Petre Matei a urmat cursul Școlii de Ofițeri Superioari pe Garnizoană, când și-a însușit suficiente cunoștințe pentru care a depus multă sârguință și interes, începând cu 1 noiembrie 1936 a îndeplinit funcția de Comandant al Divizionului I Tunuri, în cadrul Regimentului 19 Artilerie până la 1 mai 1939, iar după această dată până la 19 iunie 1939, a fost doar Șef al Biroului Instrucției. În această perioadă, maiorul Petre Matei a susținut în cadrul Regimentului 19 Artilerie, câteva conferințe tehnice de artilerie: studiul

comparativ între regulamentul de tragere E.6A, manualul de tragere și noul regulament de tragere francez (ediția 1936); Întrebuințarea artileriei divizionare în apărarea antitanc; întrebuințarea artileriei în legătură cu celelalte arme, conferință susținută la Școala Ofițerilor Superioari de la Târgoviște.

În 1939-1940, având gradul de maior, Petre Matei a fost detașat conform Î.D.R. nr. 2898/21 iulie 1939, emis de Ministerul Înzestrării Armatei, Direcția Fabricației Material de Război, la Uzinele Metalurgice Concordia din Ploiești, ca membru în Comisia de recepție, iar ulterior a devenit președinte al acesteia. Neputându-se înțelege cu Direcția Uzinelor (profitori mari, lucru necinstit, muncitori plătiți prost), în toamna anului 1940 s-a întors la unitate, activând în cadrul Regimentului 19 Artilerie, ca maior comandant de divizion. În ianuarie 1941, Petre Matei a luat parte la reprimarea rebeliunii legionare, în regiunea Tohanul Vechi-Zărnești, unde se afla dislocat cu un divizion de artilerie. Timp de 48 de ore, în cursul zilelor de 20 – 21 ianuarie 1941, din proprie inițiativă, alături de divizionul pe care-l comanda, maiorul Petre Matei a reușit să salveze de la distrugere Uzinele foste Malaxa de la Tohanul Vechi, precum și fabrica de celuloză de la Zărnești, arestând pe șefii legionari. Pentru împiedicarea acțiunilor legionarilor, a tras la intimidare cu mitraliera și tunul, reușind să captureze un depozit de armament al legionarilor, depozit aflat în Tohanul Vechi (trei vagoane cu armament și muniții). La 1 aprilie 1941, Petre Matei a fost numit director al Poligonului de studii și Experimentări al Armatei – Sudiți din Bărăgan, iar o lună mai târziu, la 1 mai 1941, lt.col. Petre Matei a fost mutat la Regimentul 19 Artilerie Ploiești, ca ajutor administrativ și comandant secund. Începând din 11 august 1941, a plecat cu Regimentul 19 Artilerie în U.R.S.S., îndeplinind funcția de ajutor administrativ, debarcând la Mariupol, iar de acolo pe jos trecând prin Taganrok - Rostov - Schocty - Kamensk, a intrat pe front în Cotul Donului în regiunea Rospopinskaia Kleskaia. La 19 noiembrie 1942, frontul armatei române a fost rupt, unitățile dezorganizate, o parte fiind capturate, iar altele în retragere. În aceste condiții, resturile Regimentului 19 Artilerie au început retragerea la 20 noiembrie 1942 prin Sotov - Gusinka - Solotovski - Bojdanov - Mihailovka, de unde, lt.col. Petre Matei a preluat în ziua de 3 ianuarie 1943 și comanda unității maiorului Emil Balegescu, imbarcându-se în tren în orașul Stalin și ajungând la 10 ianuarie 1943 la Ploiești. În perioada 11 ianuarie 1943 - 10 iulie 1944, Petre Matei a îndeplinit funcția de comandant secund și ajutor administrativ în cadrul Regimentului 19 Artilerie, în garnizoanele de la Ploiești, Stalin

(Braşov), Cristian şi Poienile Oancei (Moldova). La 11 iulie 1944, Petre Matei a fost înaintat la gradul de colonel şi a luat comanda Regimentului 13 Artilerie Constanţa, aflându-se cu acesta în ziua de 23 august 1944 la Poarta Albă (Dobrogea). Din proprie iniţiativă, la 25 august 1944 colonelul Petre Matei a început lupta cu trupele germane din regiunea de la vest de Constanţa, iar două zile mai târziu, la 27 august 1944, la Mircea Vodă (la vest de Medgidia), a început lupta cu o puternică coloană germană formată din cca. 3000 de soldaţi. După 24 de ore de lupte crâncene, întreaga coloană germană a fost capturată, împreună cu un bogat material de război (tunuri, mitraliere, muniţii, camioane), iar colonelul Petre Matei a fost citat pe Ordinul de Zi al Diviziei 9 Infanterie.

Începând din 8 septembrie 1944, colonelul Petre Matei a luat parte cu întregul Regiment 13 Artilerie la luptele împotriva germanilor pentru eliberarea Ardealului, în regiunile Văii Târnavei şi a Văii Mureşului, unde a fost rănit de două ori. Prima rănire s-a petrecut la 14 septembrie 1944, în luptele pentru cucerirea Cerghitului şi a podului Dealul Vii (pe Târnavă), de trei schije proiectil de artilerie în piciorul drept. Colonelul Petre Matei a refuzat evacuarea şi a continuat să comande regimentul, mergând în cârje!!!! A doua rănire a ofiţerului dâmboviţean a survenit la 30 septembrie 1944, într-un moment deosebit de dificil pentru trupele române, când Petre Matei se afla în linia I, conducând focul celor trei divizioane de artilerie, pentru stăpânirea cotei 463, la nord de Oarba de Mureş şi stoparea contra-atacului german care ameninţa cu încercuirea, fiind grav rănit de 15 schije de brandt în picioare, coapse, bazin, piept şi mâna dreaptă. Deşi se afla într-o stare critică, Petre Matei a continuat să comande unitatea până a căzut complet sleit de puteri într-o baltă de sânge, pierzându-şi astfel cunoştinţa, nu înainte de a semna Ordinul de Zi de predare a comenzii regimentului, prin care le cerea soldaţilor să continue fără răgaz lupta, deoarece „**ordinul este semnat cu sângele meu şi poartă pecetea sângelui meu**”. A fost evacuat după cinci ore, transportat târâş aproximativ trei kilometri, ajungând la Spitalul de Campanie din Târnăveni unde i-au fost făcute trei operaţii, iar ulterior transferat la spitalele din Călimăneşti, Bucureşti şi Ploieşti, unde a stat până în luna martie 1945.

În perioada 10 martie 1945 - 24 mai 1945, a fost mutat la comanda Regimentului 5 Artilerie Grea, unde a organizat pe baze noi atelierul de reparaţii auto, reuşind să repare complet 18 autocamioane Skoda, 3 autocamioane diferite, 3 autoturisme şi o motocicletă şi să menţină în stare de funcţionare maşinile

întrebuinţate zilnic, a organizat şi condus instrucţia ofiţerilor şi subofiţerilor prin aplicaţii în teren, a reorganizat şi condus instrucţia trupei. Începând din 24 mai 1945, colonelul Petre Matei a fost numit la comanda Batalionului 5 Administrativ, unde s-a distins prin puterea sa de muncă deosebită, conducând personal instrucţia ofiţerilor, subofiţerilor şi a trupei, iar pentru meritele sale, comandantul Comandamentului 5 Teritorial l-a propus pentru avansarea la gradul de general de brigadă, pe care l-a primit în anul 1946. Între anii 1946-1947, Generalul Petre Matei a fost secretar general al C.A.R.S., judeţul Prahova (Comitetul pentru ajutorarea regiunilor secetoase), unde a lucrat voluntar pentru salvarea vieţii a peste 1000 de copii veniţi din regiunile secetoase ale Moldovei. Din nefericire, în luna martie 1947 s-a îmbolnăvit foarte grav şi internat din nou în spital (emfizem pulmonar, lombosciatică, reumatism, astigmatism, aortită, hipertensiune arterială, numeroase cicatrici) şi trecut în rezervă cu gradul de general maior, în baza ordinului nr. 16/12 mai 1947, fiind clasat ca invalid de război. După cinci luni în care s-a refăcut în spitalul din Ploieşti, în luna august 1947, Petre Matei a fost numit din oficiu de către Ministrul Afacerilor Interne, ca primar al oraşului Vălenii de Munte, judeţul Prahova, demnitate pe care a deţinut-o până în martie 1949, când a demisionat din cauza sănătăţii tot mai şubrede.

Pentru meritele sale deosebite de-a lungul carierei militare, fiind şi participant la cele două războaie mondiale, dâmboviţeanul Petre Nicolae Matei a primit următoarele decoraţii:

-Crucea comemorativă a războiului 1916-1918, cu bereta Mărăşeşti;

-Medalia *Marelui Război*, victoria pentru civilizaţie 1916-1921;

-Ordinul *Coroana României*, clasa a V-a;

-Semnul Onorific pentru 25 de ani (1938);

-*Coroana României* în grad de comandor cu panglică de *Virtute Militară* şi *Frunze de stejar* pentru luptele contra germanilor şi a ungarilor de la 25 august-15 septembrie 1944 din Dobrogea şi Ardeal;

-*Steaua României* în grad de comandor cu panglică de *Virtute Militară* şi *Frunze de Stejar* pentru luptele din Ardeal contra germanilor şi ungarilor după 14 august 1944. Decoraţie acordată în locul Decoraţiei *Mihai Viteazul* la care fusese propus;

-Medalia Victoria U.R.S.S.

Surse:

-Arhivele Militare Române, *Dosar Personal General Maior Petre Nicolae Matei*, DCI 1974, nr. Crt. 13205; *Memoriul Original General Maior Petre Nicolae Matei*, DCI 1974, nr. Crt. 13205.

**BRIGADIER GENERAL PETRE NICOLAE MATEI
(1897-?) – A “DÂMBOVIȚEAN” ELECTED
MAYOR OF THE TOWN VĂLENII DE MUNTE**

Abstract: The paper details the life, military career and political endeavors of Brigadier General Petre Nicolae

Matei, who fought in World War I and World War II as an Artillery officer with honors both in the East and in the Western Campaign. After the war, he was named mayor of Vălenii de Munte, helping the local administration despite his deteriorating health.

Keywords: Petre Nicolae Matei, Valenii de Munte, Prahova, World War I, World War II, Artillery.

NOTE

[1] Școala Gimnazială Dora Dalles Bucșani, județul Dâmbovița.